

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 16. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

Zdrav pojav

V nedeljo smo slišali v unionski dvorani odločne, skoro bi dejali v današnjih dneh drzne misli. Stari borci s krvavih poljan so se zbrali, ker so začutili nujno potrebo, zaklicati naši dobi memento.

Registriramo ta pojav, ki ga imenujemo zdravega, iz več razlogov. Po svojem veherentnem probu v javnosti kaže neko mladostnost, torej spontanost, ki je sicer lastna mladostni ekspanzivnosti. V skoraj revolucionarni obliki se je pojavila nova misel, obliki, ki je danes mlademu človeku nekako blizu. Toda oblika je končno zunanost, ki sama današnji akademski mladini ne zadoštuje, zakaj ona gleda preko oblik tudi globlje, kritičneje.

V uvodniku novega lista »Preloma« je sam predsednik akcijskega odbora ZBJ A. Kuster napisal idejni program, ki ga smatramo lahko kot oficielno izjavo. Podčrtati hočemo nekaj misli, ki so tudi nam blizu, o katerih smo že sami pisali. Vera v probuj naših idej je trdna. V kakšni obliki jih bo končno čas izsilil, je končno manj važno, ideja je nujnost, oblika pa tvorba časa in zato podrejenega pomena.

Prva karakterizacija današnje mladinske usmerjenosti je socialnost. »Sedanj gospodarski sistem se nahaja v razsulu.« Iz današnjih razmer ni izhoda brez radikalnih preorientacij. Danes je svet v rokah neke posebne morale, ki vsak čas kaže svojo brutalno nagoto. Ime Stavisky ni izoliran pojav ekstravagance, marveč karakteristični simptom moderne gospodarsko-politične družbe, ki si koplje grob. Nujnost jo bo brezobzirno potisnila vanj. Moralni zločini nad človeško družbo so se vedno maščevali.

Naš evangelij je bil in ostane, da ne smemo ostati na strani. Ni nam na prosti dano, ali posežemo v tok dogodkov ali ne. Moralno odgovarjamo za naš nadaljnji razvoj in zato smo videli važen del svoje naloge v tem, da budimo tudi oni del mladine, ki po neki škodljivi miselnosti zapada danes letargični otuplosti, češ, naše moči so zdaleka preslabotne, da bi mogle kakorkoli vplivati na tok dogodkov. Jasno smo že povedali večkrat, da to moremo in moramo. To predvsem s svojim lastnim duhovnim prerojenjem, ki bo naša afirmacija že v neposredni bodočnosti. Naše moralno prerojenje bo v železni samovzgoji lastne samozvesti, v vzgoji lastne volje, ki je edina stvariteljska sila tega sveta. Ko se bo naša mladina tega jasno zavedla, bo storjen mogočen korak v boljšo bodočnost. V tem oziru se danes morda še premalo zavedamo svojih pravic in dolžnosti!

Naj še zapišemo besede, ki so kot odmev vsega našega dosedanjega teženja: »Mladina je sposobna idealnega poleta in žrtve za lepšo bodočnost; ona mora osvežiti in prekrasiti naše javno življenje, da ne zapade v brezciljno in neplodno brezgibnost. Vedno povdarjamo, da je mladina naš up in naša nada; glejmo, da ne bo to gola fraza kot doslej. Dajmo jim možnost, da se udej-

stvuje in da pokaže v praksi svojo mlado silo, požrtvovalnost in idealizem.«

Ali niso bile to dosedaj vedno naše misli, ki smo jih klicali mladini? Ali ni to temelj vsemu našemu stremljenju?

Če ne bomo znali prisluhniti zahtevam dobe, če ne bomo razumeli svojega poslanstva, tedaj bo šla doba, ki čaka oblikovavca in tvorca iz naših vrst, mimo in preko nas, nam v obtožbo in v težko breme naše bodočnosti. Če se odpovemo svojim nujnim nalogam, si damo pač spričevalo lastne nemožnosti.

Inteligenca ne sme pomeniti boljšega kruha. Njen pomen bi moral biti žrtvova-

V boj za univerzitetno knjižnico!

Dvainštrideset izjav vodilnih glav najvidnejše plasti je prvi večji uspeh naše akcije. Kdo naj dvomi, kako težavno je pridobiti 42 slovenskih osebnosti kar najbolj kontrarnih v miselnosti za skupno akcijo eminentno važne slovenske stvari v kar najbolj neugodnih dneh našega razdrapanega časa. Slovenska akademska mladina je prebila led. Dejstvo naj nas nikakor ne uspava, ugotovitev sama naj nam ne dovoljuje sesti v kot prekrižanih rok. Izjavam, podanim večinoma v centru Slovenije, naj slede izjave vseh ostalih mest in trgov širom naše domovine. In končno izjave naj rode dejanja! Univerzitetna knjižnica ni zadeva Ljubljane same, akcija naj razgiba vso Slovenijo v organiziranem živem gibanju, ki nas bi spominjalo že zgodovinskih dni majske deklaracije. Vse, kar leze in gre, vse, kar ima legitimacijo in pečat se naj pridruži avantgardi izjav za Univerzitetno knjižnico v Ljubljani. V dnevnem časopisju se naj to gibanje beleži, val naj sledi valu, dokler ne izvojujemo v mogočem naskoku svoj cilj! Ne podcenjujmo sile narodnega gibanja, ki mora najti izhod v obliki potrebnih kreditov pri državi potom svojih predstavnikov in oseb, ki načelujejo javnemu življenju bodisi pri državnih ali banovinskih in onih faktorjih, ki regulirajo, zapirajo in odpirajo kredite. In, o čudo, morda to valovanje izplavi nekega dne mecenate, to najredkejšo specijo slovenskega človeka. Njihovi širokogrudni legati bi tako soustvarjali in gradili streho bodoči U. K. Naš g. rektor nas vprašuje: »Bomo li mogli narediti kamnov iz kupov prahu!« Vprašamo se tudi mi, mladi borci v akademskih vrstah: Bomo li zmogli idealizem dovolj požrtvovalnega kova, ki vztraja, dokler ne prekalni nas samih in naših ljudi v ljudi ustvarjavce, ki bodo izjave prelili v dejanja, katerih volja, ljubezen in iznajdljivost bo tako obsežna, da se izmiri šele ob predaji ključev po dokončani zgradbi univerzitetne knjižnice.

Tovariši! Nikakor si ne domišljamo, da smo alfa in omega boja za našo knjižnico. Ko čitamo izjave, nam veje med vrsticami ali iz zaledja prikrit ali odkrit duh pesi-

Današnja številka je zaradi tehničnih težkoč izšla dan kasneje kakor navadno. Prihodnja številka izide spet redno v petek popoldne.

nje višjim idealom socialnega občestva in gorje generaciji, ki tega ne bi razumela, zakaj sokriva bi bila nadaljnega moralnega in gospodarskega propadanja, ki mu je katastrofalno zapadel beli človek. Ali naj doprinesemo tudi mi k grozečemu poginu zapadne kulture? Ali naj tako razumemo svoje poslanstvo?

Pokret borcev s krvavih poljan, ki se je z nedeljskim zborovanjem predstavil slovenski javnosti, nam zbuja veliko upanje.

mizma. Naša dolžnost je vztrajati in hrabriti sebe in druge. V boju za univerzitetno knjižnico smo potisnjeni v prve strelske järke, mi pešaki tega gibanja imejmo nezlomljivo vero v zmago, nepokolebljivo vdanost visokemu cilju, katera bo končno privedla tudi aktivne generale v naše vrste.

Za ta boj je nujna pomnožitev čet akademskih borcev. Naša akcija se mora diferencirati z delitvijo dela po enotnem načrtu. V enem taboru se naj zbirajo vse naše sile, katere je po sistematičnem načrtu izkanalizirati med narod. Parola bodi: pridobiti slehernega slušatelja ljubljanske univerze, in prav sleherni stori svojo dolžnost! Propagandni odsek naj deluje tako rekoč dan in noč! Dostojni smotreno začrtani propagandi, ki je živa in intenzivna, prikupna v snubljenju, se morajo odpreti vrata, koder se bo trkalo! Kriza naj nas ne plaši! Deset do dvanajst milijonov za zgradbo U. K. ne more in ne sme biti problem! Saj v Ljubljani prav v tej krizi grade zasebniki stavbe milijonskih vsot in kakor poroča dnevno časopisje, hrani celo majhna Slovenija 18 večkratnih milijonarjev, katerih letni dohodki presegajo milijon! Proračun U. K. ne gre v stotine milijonov; srednjevelike zgradbe evropskih univerz presegajo vsaj pol milijarde. Tovariši, čeprav je krogin-krog preplaval materializem vse življenje, ne verujmo, problem naše U. K. ni denar. Problem je volja, hoteti to zgradbo, odločno, neizprosno, danes in vsikdar! Volja v naših vrstah in v vseh Slovencih, le-ta mora krčiti prava pota, ki ne bodo vozila v zagate na vsak korak...

Tovariši, globoko uverjeni v absolutno upravičenost našega boja, krepimo voljo za nekompromisno častno rešitev U. K. Najprvo v svojih vrstah, da vlijemo novega olja dušam, ki se vtapljajo in hiraajo v črnogledstvu. Borimo se za plodonosnejši študij v bodoči zgradbi U. K., borimo se hkrati za svoje mlajše tovariše, ki prihajajo leto za letom v večjem številu v naše vrste, in za bodočnost. Ne pozabimo v dobi milijonkrat napačno pojmovanega nacionalizma, narod brez najvišjih razgledov v svet, narod brez

Vsem naročnikom!

DANAŠNJI ŠTEVILKI SMO PRILOŽILI POLOŽNICE IN PROSIMO VSE NAROČNIKE - ZAMUDNIKE, DA PORAVNAJO, KOLIKOR SO DOLŽNI ZA NAZAJ. FINANČNI POLOŽAJ LISTA, KI SE VZDRŽUJE IN SE TUDI V BODOČE HOČE VZDRŽEVATI POPOLNOMA SAM, NI ROŽNAT. KNJIGA NAROČNIKOV KAŽE PRECEJ TAKIH, KI SO SE SICER NA LIST NAROČILI, PA ŠE VES ČAS, ODKAR GA PREJEMAJO, NISO PLAČALI NIČESAR. APELIRAMO NA NJIH AKADEMSKO ČAST, DA STORE SVOJO DOLŽNOST! LE TAKO BO LISTU ZA NAPREJ ZAGOTOVLJENO REDNO IZHAJANJE IN BOLJŠA KVALITETA.

O BENEM PROSIMO VSE TOVARIŠE, DA ŽIVO AGITIRAJO ZA NAŠ LIST IN MU PRIDOBIVAJO NOVIH NAROČNIKOV. ČIM VEČ BO TEH, TEM BOLJŠI BO LIST, KO SE MU NE BO PRVENSTVENO TREBA BORITI Z DENARNIM VPRAŠANJEM IN BO ZA SVOJO PESTROST IN ZANIMIVOST LAHKO KAJ TVEGAL.

Še o akciji naših medicincev

Društvo medicincev nam je poslalo sledeč dopis:

Z ozirom na članek v »Slovenec« z naslovom »Slušatelji ljubljanske univerze« in v »Jutru« »Na univerzi je vpisanih 1945 slušateljev« z dne 22. decembra t. l. Te prosim — tovariš urednik — da priobčiš sledeče pojasnilo:

»Slovenec« pravi v tem dopisu med drugim tudi sledeče:

... Zanimivo je posebno dejstvo, da je število medicincev letos zelo napredovalo napram lanskemu. Na medicinski fakulteti je vpisanih 53 Poljakov. Medicinska fakulteta se bori s prostori. Predavalnice so pretesne. Uvedena je bila akcija za omejitev slušateljev medicinske fakultete, kjer naj bi se določil numerus clausus 150 slušateljev...

Približno enako je tudi poročilo v »Jutru«. Ker bi se v dopisu omenjeno akcijo za numerus clausus utegnili zamenjati ali vzporediti z akcijo o razširitvi medicinskega inštituta ljubljanske univerze smo primorani podati naslednje pojasnilo: Društvo medicincev je kot predstavnik slušateljev medicinske fakultete v zadnjem času pokrenilo — radi pretesnih in pomanjkanja prostorov — akcijo za razširitev medicinskega inštituta (ne za omejitev slušateljev).

Res se je o numerus clausus marsikaj govorilo in je celo profesorski zbor na svoji seji sklenil uvesti numerus clausus, ki bi pa naj veljal zaenkrat samo za inozemce.

Vendar smo slušatelji medicinske fakultete proti vsakemu omejevanju študentov medicincev — proti vsakemu numerus clausus v kakršnikoli obliki!

Borimo se za razširitev medicinskega inštituta in dokler je še kakšna možnost in upanje na povečanje — odločno odklanjamo numerus clausus.

V isti sapi zahtevati razširitev inštituta in omejiti število slušateljev na minimum je nesmisel prve vrste. Borimo se za prostor in mir, ki nam je za intenziven in resen študij v prvi vrsti potreben.

Razmere na medicinski fakulteti in delo v imenovani akciji bo nekoliko osvetlila resolucija, ki je bila v preteklem tednu razposlana na merodajne oblasti:

Društvo medicincev.

Ljubljana.

Slovenci smo dobili medicinsko fakulteto l. 1919. Stavba je mogla sprejeti okrog 80 študentov, takrat pa jih je bilo ca. 50. Že od začetka dalje — torej 14 let — se vršijo vsa predavanja in vaje v istih predavalni-

cah in istih laboratorijih — medtem ko se dotok slušateljev stalno veča. Našemu notranjemu dotoku — t. j. dotoku domačih študentov — se je pridružil še dotok inozemcev —

tako, da se v prostorih, ki morejo zado-
stovati največ 100 slušateljem — gnete
letos 216 dijakov.

Da je to velik higijeničen nedostatek in da vplivajo te razmere uničujoče na študij — ni treba posebej poudarjati.

Številčni dotok slušateljev na medicinski fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani jasno kaže sledeča statistika:

V letih 1919—1928 varira število slušateljev med 60—80; najvišje število je doseženo v zimskem semestru 1928 z 82 slušatelji; od leta 1928 dalje prične število slušateljev vidno naraščati, tako da je v

letu 1929—30 vpisanih že	95 slušateljev
1930—31	101
1931—32	115
1932—33	148
in 1933—34	216

216 študentov v prostorih za 80, največ 100 ljudi!

Zato je akcija za razširjenje prostorov v medicinskem inštitutu ljubljanske univerze in sicer anatomske predavalnice, secirnic in kemijskega laboratorija nujno potrebna.

Pripominjamo, da je v stavbi medicinske fakultete že od l. 1919 dograjena anatomska predavalnica za katero se pa še do danes ni našlo toliko kredita, da bi se ista opremila.

Po cenitvah univerzitetnih profesorjev gradbene stroke in drugih strokovnjakov znaša

celotni proračun samo za opremo anatomske predavalnice 200.000 Din.

Slušatelji medicinske fakultete prosimo g. župana ljubljanskega in finančni odsek mestne občine ljubljanske, g. bana dravske banovine in finančni odsek banovinski in ostale merodajne oblasti, da se za medicinsko fakulteto ljubljanske univerze kar najresneje zavzamejo in vstavijo omenjeno vsoto v svoj proračun.

Če se to vprašanje končno ne bo ugodno rešilo bomo primorani baš kakor pred štirinajstimi leti posecati univerze v Zagrebu, Beogradu ali v inozemstvu. Največji odstotek bi šel brez dvoma — radi prenatrpanosti domačih univerz — v inozemstvo. Jasno je, da bi bil to velik minus za naše ožje in celokupno narodno oz. državno gospodarstvo.

naj akcija formira vse slušatelje, ponavljam, naj se delo razdeli in diferencira, da je možno opraviti **tehnično** vse nujno. V prihodnji številki »A. G.« bi rad čital **vabilo** in **poziv** akcije na skupno delo in njen daljni program. »Allons enfants...« A. S.

Tovariši, zahtevajte po vseh kavarnah in javnih lokalih „AKADEMSKI GLAS“

Zavedati se pa je treba tudi, da oviranje razvoja narodne kulturne institucije vpliva uničujoče na kulturni razvoj in preporod naroda.

Zato je v interesu države, banovine in občine, kakor tudi nas samih, da se to vprašanje končno javno ugodno reši.

Za Društvo medicincev

Žvegelj Francé
tajnik

Nezmeškal Vili
predsednik

To resolucijo so podpisala in podkrepila tudi vsa akademska strokovna društva, zavedajoč se vpliva vladajočih razmer na naporen medicinski študij.

Kolegij za študentke nam je nujno potreben

KOLEGICE!

Novo leto je tu — in z njim nove moči, nove ideje, novi programi. Eden od teh je — zgraditev univerzitetne knjižnice. Drugi pa naj bi bil ustanovitev kolegija za študentke. Marsikdo bo oporekal, toda zdi se mi, da je dozorel čas, ko moramo začeti misliti tudi na to.

Zamislite se samo v položaj naših akademkinj, tovarišic, ki stanujejo v tesnih, mračnih, ječam podobnih sobah in luknjah, samo zato, da jim je omogočen nadaljnji študij. Koliko jih je med nami deklet, ki so komaj leto dni na univerzi, pa jim že venejo lica in zavratne bolezni stegajo svoje roke po njih. Ali naj bo res njih cilj po končanih študijah Golnik ali bolnišnica?

Saj ne bi bilo treba dosti, da bi jim bilo pomagano. Vsaj cenene sobe, ki bodo odgovarjale najelementarnejšim zdravstvenim pogojem, naj bi jim tak kolegij nudil.

Kolegice! Obračam se na Vas, z zaupanjem, da boste razpravljale in razmišljale o tem vprašanju. Naša naloga v bodočem letu naj bo: ustanovitev kolegija za študentke. Do tedaj pa tudi z dejanji pomagajte svojim sovrstnicam, ki svoje bede ne obešajo na veliki zvon. Bodite velikodušne in leto 1934 vam bo gotovo stoterno povrnilo vašo dobro voljo, trud in prizadevanje.

Ena izmed mnogih.

»Mlada založba«

Brez napovedovanj in bučne reklame je nastopila trnjevo pot na slovenski književni trg založba, ki je v današnjih zmaličenih časih pač redek primer požrtvovalnosti in pravega idealizma slovenske akademske mladine. Mislim Mlado založbo, ki je pred kratkim izdala prvi zvezek svojih edicij, in sicer Zweigovo legendo: »Oči večnega brata« v prevodu tov. Mirka Ferencaka. Mlado založbo tvori peščica mladih študentov, večinoma Triglavčanov, ki si vzajemno pomagajo pri izdajanju knjig. Z veseljem moramo pozdraviti njih iniciativnost, ki se ne straši truda in težav.

Knjižica Oči večnega brata stane 12 Din in se dobi pri vratarju na univerzi. Tovariši, segajte po nji in podprite tako idealno stremljenje Mlade založbe.

Kot druga knjižica Mlade založbe izide v kratkem drama Ernsta Tollerja: Der Hinkemann, ki jo je prevedel z avtorjevim dovoljenjem tov. Ante Novak.

templa knjig, je narodič — slabič, ki noče ali ne more razviti svojih zakladov. Zapu-
ščen uljnak je v snegu in vetru, če je do-
voljeno poslužiti se rekvizita iz župančiče-
ve izjave. Končam, da ne zapademo skupno
pesimističnemu razglabljanju, s pozivom,

Naši bravci se oglašajo . . .

Plesi naših strokovnih društev.

V univerzitetni avli visita dva lepaka in vabita na ples, eden na ples tehnikov, drugi na ples medicincev, ki bosta oba v Celju. Slišal sem nadalje, da nameravajo tudi filozofi prirediti svoj ples. Juristi gotovo ne bodo izostali, in tako bo vsako naše strokovno društvo imelo svoj ples (upam, da bodo vsaj tovariši teologi napravili častno izjemo).

Prepričan sem, da prirejajo strokovna društva svoje plesne ne iz kakšnih simpatij do tega norega sporta ali z vidikov gojitve družabnih stikov z ostalimi plešočimi plastmi ljudstva, ampak zato, da si opomorejo njih trhle finance. Navsezadnje je ples v današnjih časih vendarle tisto redko sredstvo, pod katerega krinko lahko apeliraš na našo javnost, da te gmotno podpre. Proti temu naposled človek, ki pozna razmere, ne bi ničesar imel, kljub temu, da bi se dalo močno zagovarjati tudi naziranje, da takile akademski plesi ne sodijo v naš čas. Opozoriti hočem le na nepotrebno cepitev sil. Čemu se sili vsako strokovno društvo s plesom v kakšnem podeželskem mestu, ko bi vendar lahko vsa strokovna društva skupno priredila reprezentančni ples v večjem obsegu v Ljubljani. Zdi se mi, da bi profitirala društva več. Treba bi bilo seveda dobre organizacije, precejšnjega skakanja in prosjačenja in stvar bi najbrž uspela. Tako pa se vsako društvo samo trudi in trudi in slednjič konča ples celo z deficitom. Če se je prejšnja leta, ko je prirejala reprezentančne plesne ZSAU, vsakokrat izteklo s precejšnjim dobičkom, bi bil suficit najbrž tudi letos, če bi vsa strokovna društva skupno priredila ples; saj v plesnih dvoranah se skoraj nič ne pozna kriza. J. C.

*

Tov. urednik!

Ob priliki zadnje debate v »Akad. glas«, ki so jo sprožile naše tovarišice in kjer so dokazovale, da ne potrebujejo črnih predpasnikov, ker se njih značaj in moč kaže v njihovi notranjosti itd., mi je prišlo na misel, da bi bilo na mestu, če bi »Akad.

Glas« sprožil kdaj debato, ki naj bi se gibala okrog tega, ali je prav, da prihaja na univerzo vsako leto procentualno vedno več deklet, ki — bodimo odkriti — samo še poslabšujejo izglede moških na zaposlitev v doglednem času. Naj bi se to vprašanje obravnavalo s sodelovanjem obeh taborov — mislim one, ki se navdušujejo za žensko emancipacijo, in one, ki sodijo, da naj žen-

ska ostane tam, kjer ji je narava začrtala delokrog, in naj nikar ne zatajuje v sebi svojega pravega poslanstva. Če bo dovolj zanimanja, se morda izcimi kakšen pamenten zaključek. Zk.

(Tovariš Zk., pametno si ravnal, da si se skril pod plašč anonimnosti, zakaj gorje Ti, če bi naše kolegice zvedele, kdo je subjekt zanje tako reakcionarnih nazorov. Vendar je hvalevredno Tvoje junaštvo, da si posegel v sršenovo gnezdo... Op. ur.)

Dolenski študentje so postali agilni

Novo mesto, 10. januarja 1934.

V Novem mestu obstoji že od prevrata sem klub dolenskih visokošolcev, katerega namen je gojiti družabnost, skrbeti za izmenjavo misli in idej ter v kolikor pač dopuščajo finance, podpirati revne člane. Kakor vsako na novo ustanovljeno društvo, tako je tudi klub dolenskih visokošolcev v začetku sijajno uspeval. Sčasoma pa je prišlo v klub do notranjih razprtij, ki so mu onemogočile vsako delovanje.

Na zahtevo oblasti je bil pred letom dni po skoraj 10 letnem brezvladju sklican občni zbor, na katerem je bil izvoljen odbor s tov. Ipavcem kot predsednikom. Novi odbor se je z vso vnemo oprijel dela: uprizoril je z uspehom preteklo jesen igro »Mladoletje« ter pričel prirediti javna predavanja, na katerih naj podaja tako obsovažena mladina svoje misli o različnih perečih vprašanjih. Klub je tudi pretekle božične počitnice priredil dve javni predavanji. Predavala sta tov. Bele in Polensek. Prvi: Tendence gospodarskega in kulturnega razvoja, kjer je nazorno pokazal hibe današnjega kapitalističnega gospodarskega reda; drugi: O državi in njeni sedanjih krizi, kjer je tov. predavatelj opisal bistvo države, zadržal se je dalj časa pri vprašanju njenega nastanka, predložil je razliko med ljudstvom in narodom ter med nacionalnostjo in nacionalizmom in je po ugotovitvi, da se nahaja država v krizi ter kakšne vrste je kriza, razglabljal, kakšna bo rešitev krize moderne države.

Pri predavanjih pogrešamo onih novomeščanov, ki vedno in povsod udrihajo čez da-

našnjo akademsko mladino, češ, da je zani-karna in polna raznih destruktivnih elemen-tov. Naj vse te osebe pridejo s kakemu pre-davanju, potem bodo drugače govorile; uvi-dele bodo, da je današnja akademska mla-dina sploh, pa tudi v Novem mestu, delavna, ki hvali, kar je hvalevrednega, ki pa tudi neusmiljeno graja, kar mora grajati.

Iz uredništva

Trinajst še neobjavljenih pisem Ivana Cankarja se nam je posrečilo dobiti. Neka-tera so po svoji vsebini silno zanimiva in osvetljujejo marsikak dogodek, ki se je do-godil v pesnikovi okolici za časa njegove borbe. Objavili bomo v prihodnjih števil-kah nekatere odlomke iz pisem, ki bodo pri-merno glosirani.

Prošnje za pripustitev k pravno-zgodovin-skemu državnemu izpitu koncem zimskega semestra 1933-34 je vložiti do 20. januarja t. l. pri dekanatu juridične fakultete. Hkra-tu je vložiti eventuelne prošnje za oprošče-nje od izpraševalnine s predpisanimi doka-zili vred.

Reprezentančni tehniški ples bo tudi le-tos v Celju, dne 3. februarja. Tovariši teh-niki so naprosili za pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj, ki je bil tudi lani pokrovitelj pri-re-ditve. Celjani prav radi posejajo naše aka-demske plesne, saj je bil lani celjski Narodni dom poln občinstva. Tehniki vabijo vse to-variše, da se v čim večjem številu udeleže plesa. Vožnja bo četrtinska, vstopnina mi-nimalna.

Univ. prof. dr. Alfred Šerko:

Izpoved ruskega anarhista

Te ekspropriacije so se vršile na različ-ne načine. Tako je n. pr. naš član, ki je bil poštni uradnik, poizvedel, kdaj bo imel poštni voz na kakem samotnem kraju večji znesek s seboj. Tega so potem napadli in izropali. Ali pa so izšpionirali, kdaj bodo v kaki večji trgovski hiši, odnosno banki, večje vsote denarja v gotovini in ob kateri uri je promet tam najmanjši. — Do zob oboroženi so vdrli v lokal, izsilili predajo denarja in izročili pobotnico s strahonosnim pečatom dotične organizacije. Tudi se je zgodilo — kakor n. pr. v Odesi —, da so vrgli spredaj v lokal bombo. Ko je vse drvelo tja pogledat, kaj se je zgodilo, so vdrli zadaj in izropali blagajno.

Koliko inteligence, energije, vztrajnosti in znanja je bilo treba, da se je omogočilo tako podjetje, kako se je tedne in tedne oprezovalo, delalo in zametavalo načrte, pogosto v zadnjem trenutku izpreminjalo ali celo opuščalo, to si lahko vsak, ali pa tudi nihče, predstavlja.

V podrobni opis teh dogajanj se pa ne spuščam, ker moji zapiski nimajo namena opisovati revolucijo ali njene udeležence, ampak samo in edino razgaliti motive mo-

jega početja. Zato opisuje milje samo toliko, kolikor je za razjasnenje mojih moti-vov potrebno.

Ekspropriacije sicer niso bile specifi-kum anarhistov, saj so jih vršile vse ostale teroristične stranke.

Kdor pa misli, da so revolucionarji tro-sili denar za osebne potrebe, se temeljito moti. Prej ko slej so vztrajali v svojih bed-nih brlogih, se hranili z gniliimi slaniki in hodili na delo, da niso izgubili zveze z de-lavci in njihovega zaupanja. Denar se je trosil samo za revolucionarne namene. Za oboroževanje, tiskovine, opremo bombnih laboratorijev, potne stroške tihotapcem in propagandistom, za podkupovanje in za podporo zaprtim in njih — kakor tudi ubi-tih in ranjenih — familijam.

XV.

Kmalu po svojem povratku iz Baku sem se preselil v Varšavo, da bi se udeležil prvega majnika 1905, ki se je praznoval tukaj po evropskem datumu.

Vojna, neprestane velestavke in nemiri so bili povzročili vsepovsod grozovito bedo, ki sta jo stopnjevala še izbruhla kriza in počivanje v vseh industrijskih panogah.

Vso bedo, o kateri sem bil neprestano sanjal, sem videl sedaj trajno krog sebe.

Človek bi mislil, da so moje želje našle končno utešnja! Pa temu ni bilo tako. Čim bolj je rasla stiska krog mene, tem bolj je otopéval moj čut za njo, navadil sem se je, zdela se mi je nekaj vsakdanjega, samo po sebi razumljivega. Sicer sem radi tega trpljenja ljubil in spoštoval človeštvo vse-kakor nekoliko bolj, vendar ga nisem občutil kot nekaj, kar »gre preko moči«, kot nekaj nadčloveškega, kar bi bilo za moje popolno zadoščenje potrebno. Mogoče bi bil doživel to zadoščenje v Baku, če bi se ne bilo moje telo v odločilnem trenutku zru-Je človeku začrtala te meje, da se ne more šilo. Ali je pa bila to previdnost narave? dvigniti nad človečnost?

Morda je pa bilo moje tedanje stanje le nekaka »omotica duše«, ki se pojavi, ako se bliža duševno trpljenje nadčloveški vi-šini, kakor nas popade telesna onemoglost, če gredo telesne bolečine preko človeške meje?

Taka vprašanja so mi rojila po glavi. Moral sem se o tem z eksperimentom pre-pričati, pa naj pogine pri tem kot poizkusni kunec polovica človeštva!

Z nestrpnostjo sem pričakoval prvega maja. — Mogoče mi razreši uganko. Delavci so bili še neodločeni: ali naj demonstrirajo ali ne. — Začel sem vzbujaati razpoloženje za demonstracijo, zakaj, se lahko ugane.

Smuk!

Prejeli smo:

Živimo v dobi, ko slavi sport velike triumfe kot še nikoli. Ne da se tajiti, da je pohod sporta eden najbolj razveseljivih pojavov povojne dobe, kateri pa je obenem prinesel tudi mnogo slabega in nezdravega. Kajti čeprav velja zimski izrek »mens sana in corpore sano« samo do neke meje, je gotovim narodom sport uprav življenjski pogoj za zdrav razvoj telesa. Sport je torej potreben in zelo važen činitelj v današnjem življenju in razvoju človeka. Toda prav tako važno pa je, da z velikim forsiranjem, z veliko vneto za rekordi ne postane sport obraten svoji nalogi.

Čim bolj premišljujemo o tem, čim bolj kritično motrimo kulturni razvoj naše dobe, tem bolj spoznamo, da je potrebna intervencija, če nečemo doživeti popolnega razsula duševnega življenja. Toda kje je tista pot, po kateri naj pridemo do poglobitve vase, do zgrajenja nove duhovne kulture, a da bi pri tem ne zanemarili pametne kulture telesa? Vrnimo se vsaj od časa do časa k naravi! Ali ni vredno oživeti spoštovanja do prirode.

Ko danes pogledamo okoli sebe, vidimo vso naravo odeto v belo odejo. Narava nas vabi v svoj zimski objem, da vdihavamo njene lepe čare, ter si s tem napolnimo notranjost z zadoščenjem in z veselo pripravo za delo.

Baš v tem lepem času, ko imamo v Ljubljani mnogo snega (upajmo, da še nekaj časa ostane), si je nadela Jugoslovanska akademska smučarska organizacija na naši univerzi, katera je že lansko leto dokazala smotreno udejstvovanje v zimskem sportu, tudi letos zelo pester program in celo vrsto zimskosportnih prireditev in tekmovanj. Nad vsemi tekmami je prevzel pokroviteljstvo g. rektor dr. Slavič.

Prvi del tekmovanja se je že vršil dne 9. t. m. v Ljubljani. Na programu je bil tek na 13 kilometrov in smučski skoki. Radi

slabega stanja skakalnice pa se skoki niso mogli izvesti.

Rezultati teka na 13 km so bili sledeči:

1. Šramel Bogo (zagrebška univerza) v času 58:44,
2. Dečman Tone (ljubl. univ.) 59:19,
3. Jenko Boris (ljubl. univ.) 1:01:42,
4. Baebler Leo (ljubl. univ.) 1:03:42,
5. Močnik Cveto (ljubl. univ.) 1:04:05,
7. Palme Franc (zagr. univ.) 1:08:24,
8. Švigelj Milan (ljubl. univ.) 1:09:29,
9. Svetek Leo (ljubl. univ.) 1:10:15,
10. Levičnik Miloš (ljubl. univ.) 1:24:25.

To tekmovanje je bilo obenem tudi izbor jugoslovanske akademske smučarske reprezentance za mednarodne akademske tekme v Weigenu v Švci.

Nadaljni program tekem je sledeči :

28. februarja slalom na Golem brdu.
4. marca smuk na Zelenici. Po smuku tradicionalni izlet na Koroško.

Obenem bo organizacija izvedla prvenstvo naše in vseh ostalih univerz v smuku.

Akademiki! Prijavite se za tekmovanja, vpišite se v smučarsko organizacijo in videli boste, koliko zadoščenja in zabave ter razvedrila boste našli v tem sportu.

R. Z.

Notice

Dve medicinski promociji naših rojakov v inozemstvu. Na koncu starega leta je promoviral za doktorja medicine na univerzi v Innsbrucku Jamšek Miro iz Ljubljane, te dni pa je dosegel doktorsko čast v medicini na graški univerzi Kozin Franc. Obema mladima doktorjema iskreno čestitamo!

Promovirana je bila za doktorico filozofije na naši univerzi Trdina Silva. Čestitamo!

Diplomirana sta bila na juridični fakulteti tov. Breclj Marjan, agilni predsednik

bivše Zveze slušateljev Aleksandrove univerze v letu 1930/31, in tov. Smodej Dušan. Čestitamo!

Na rudarskem oddelku tehnične fakultete sta diplomirala Kneschaurek Otto in Turko-
vič Blaž. — Čestitamo!

Akademski pevski zbor javlja svojemu članstvu, da so prof. Tomčeve »Belokrajinske« že izšle. Ker je zbor z njihovim študijem že pričel, poziva odbor članstvo, da prihaja k vajah redno. V januarju bo samo osem detajlnih vaj in zato odbor ne sprejme nobene opravičbe več. Vaje so za tenor vsako sredo in petek, za bas vsak torek in četrtek, vokalna šola pa vsak ponedeljek. — Odbor.

GOSPODIČNAM AKADEMKINJAM in GOSPODOM AKADEMIKOM se priporoča dobra domača hrana — cena Din 12.— dnevno. Gostilna pri »Kosuc«, Ljubljana, Krojaška ul. 6.

Sukno

Za obleke in plašče vseh vrst in
manufakturno blago
sploh v ogromni izber in
najceneje
pri trrdki

Novak
Ljubljana
Kongresni trg št. 15

Bila je pač ena največjih demonstracij, kar jih je kdaj videla Varašava. V ozkih ulicah so se gnetle nepregledne množice. Nenadno je planilo vojaštvo z vseh strani na demonstrante. — Zajela jih je grozovita panika kakršne še nisem videl. Na odpor ni bilo misliti. — Reši se, kdor se more!

V blaznem strahu je vse začelo kričati in se razbegavati po hišah. — Pri hišnih vratih so nastajale strahovite gneče. Mnogo jih je bilo stritih, padajoče so poteptali sledeči do brozge. V pritličjih so pobijali šipe in lezli v stanovanja. Med njimi pa so divjali kozaki s sabljami in nahajkami. Oglušujoči kriki obupa in groze, vzdihovanje ranjencev se je mešalo z bestialnim kozaškim »Süiy« v peklenški koncert. K temu neneravno razširjene pupile, široko razprte oči in od groze spačeni obrazi bežečih.

Isto vzburjenje se je polastilo tudi mene; divje utripajočega srca, z neznosno tesnobnim stiskajočim občutkom v križu, ki je spravil ves organizem v nekakšno ekstazo, sem začel upati...

Pa ni prišlo...

XVI.

V Odesi, ki je bila po neprestanih bojih in stankih izčrpana, se je čutilo kako naraščala reakcija in bati se je bilo »pogromov« (preganjanj židov). Reakcija se je posluževala v ta namen vedno lumpenproletariata.

Ker so bili najzmožnejši izmed odeskih sodrugov židje, ki radi tega niso imeli nobenega vpliva na lumpenproletariat, so silili v me, naj se podam v Odeso in kot nežid skušam vplivati in preprečiti pogrom. Ni šlo da bi odrekel, dasi sem se na tihem veselil pogromov.

V Kijevu, kjer sem imel nekaj opravkov, sem slučajno naletel na znanca iz boljših časov, ki ni nič vedel o mojem revolucionarnem udejstvovanju in ki je bil hud antisemit. Vsled nemirov je njegova trgovina mnogo trpela. Revolucijo je držal za židovsko delo in zabavljaj na vlado, ki je bila po njegovem mnenju glede revolucije premehka.

»Ampak,« je nadaljeval in mi pri tem pomežiknil, »če vlada ne stori nič, si bomo znali sami pomagati.« Jaz sem se delal, ko da sem popolnoma njegovega mnenja in mi je zaupal, da obstoja v Odesi že tajni komite, ki ima vso zadevo v rokah. Tudi on da je član. Nabranega je že zelo mnogo denarja za ljudi, ki bodo uprizorili gonjo. Če hočem biti zraven, sem lahko njegov gost in on me bo vpeljal v komite. Jaz sem pristal na to. Naslednjega dne sem bil v resnici vpeljan v komite. Kakšni gospodje so ga sestavljali, nisem zvedel povsem točno. Eno pa je bilo vsem skupno: strahotna indolencija. — Vse je bilo že pripravljeno. Nameravalo se je prirediti patriotske manife-

stacije in razširiti med ljudstvom proklamacije, vsebine: da so se židje zarotili z Japonci, da bodo uničili sveto Rusijo, revolucijo so započeli, da bi se vojske batjuške morale boriti na dve strani. Vse nesreče in bede, da so krivi samo židje itd. Ljudje, ki naj bi uprizorili vso stvar, so bili že odbrani. Treba je bilo samo še sestaviti proklamacijo.

Moj znanec je začel hvaliti moj pisateljski ženi in silili so v me, naj začnem takoj s sestavljanjem takega letaka. Predlog mi je prišel ravno prav, ni mi treba praviti zakaj. Z vsem ognjem sem se vrgel na delo in proklamacija je postala prava mojstrovina demagogije in »apela na žival v človeku«, kakor se pravi.

Ta »kulturni dokument«, kakor pravijo na revolucionarni strani, so razširili o pri-
liki nameravane manifestacije. Dan je potekel sicer mirno, vendar se je v zraku čutilo, da se nekaj pripravlja. Še le proti večeru je bilo tu pa tam pretepenih nekoliko židov.

Naslednjega dne so naši zopet vprizorili manifestacijo. Z nasprotne strani so poskušali s protidemonstracijo in prišlo je do spopada. Črne tolpe (lumpenproletariat), ki so se bile v imenu patriotizma, so razgale protidemonstrante in začele v židovski četrti demolirati in pleniti.

Dalje prihodnjič.